

FÓRU TIL GONGU Í 1860 ÚR CANADA TIL GRØNLANDS OG ENDAÐU Í FØROYUM

GRØNLAND ER KANSKA MEIRA SPENNANDI LAND, ENN VIT GERA OKKUM FAR UM.
EIN ÁHUGAVERD SØGA ER UM BÓLKIN AV CANADISKUM INUITTUM SUM Í 1860-
UNUM FÓRU TIL GONGU TIL GRØNLANDS. HAÐANI ER ÆTTIN KOMIN TIL FØROYA

FAMILJUSØGA

Óli Jacobsen

olijacobsen@olivant.fo

Hjá mínum tannlækna arbeiðir ein dæmlik kvinna, Alika. Sjálv er hon grønlendsk, ættað úr Thuleøkinum. Tað skiltist, at hon hevði eina áhugaverða ættarsøgu, sum mamma hennara kundi greiða nærri frá.

Tá ið mamman, Gaz Zaa Lung, var í Føroyum í november kom eg á tal við hana. Úrslitið er ikki bert ein áhugaverd lýsing av liviumstøðunum norðast í Grønlandi. Hetta er eisini ein spennandi frásøgn um hennara forfedrar, tá ið teir fóru til gongu úr Baffinslandi í Canada at leita eftir ættarfrændum hinumegin sundið millum Canada og Grønland.

Henda frásøgn er niðurskrivað av katólska prestinum Guy Mary-Rousselière í bókini Qillarsuaq, har ættin kann fylgjast frá Canada heilt til Hoyvíkar. Søgán er eisini niðurskrivað av Knud Rasmussen í bókini Slæderejser. Hon er kelda til hesa grein. Knud hevði eina frásøgn frá einum í “ferðalagnum” sum kallaðist Mekrusárk.

Sálin fór at ferðast

Upprunin til hesa søgu eitur Qillarssuaq, “tann stóri Qillaq”, sum búði á Baffins-oyinni. Hann var andamanari og ein stórur leiðari. Hann hevði hoyrt, at hinumegin havið búðu eisini inuittar. Eftir tað hevði hann ongan frið á sær.

Hann var kanska ikki eitt av Guds bestu børnum. Av ótta fyri blóðhevd gjørdi hann eina sálarferð saman við hjálparandum at leita eftir landinum hjá hesum inuittum. Ein dagin segði hann sínum bygðarfólki frá, at hann hevði funnið hetta landið, og at hann ætlaði sær at fara hagar. Hann heitti á bygðarfólkið um at koma við sær.

Tað var skjótt, at tað vóru 10 sletur við 20 hundum og 38 fólki, sum leitaðu norðureftir at finna hetta nýggja landið, sum leiðari teirra hevði sæð á síni sálarútferð. Við sær høvdu

Hetta kortið vísir leiðina hjá forfedrunum hjá Gaz Zaa Lung. Staðið, har komið var í land í Grønland, er merkt við einum rundingi

tey eisini kajakkir, tí farast skuldu eisini um vøtn og firðir.

Hetta var ein ferð sum vardi í fimm ár. Á leiðini livdu tey av djórum og fugli, sum tey veiddu á leiðini. Men umstøðurnar hava verið so ringar, sum tað kann hugsast. Hetta er eisini ein søga, sum er kend í Baffinslandi.

Móti vári fimta árið koma tey

til Smiths Sundið, har tað er stytst millum Grønland og Canada. Her fer Qillarssuaq aftur eina sálarferð, meðan likam hansara liggur livleyst eftir. Tá ið hann kemur aftur boðar hann frá, at her skal farast tvørtur um sundið, tí hinumegin fóru tey at hitta menniskju.

At fara yvir um var kortini ikki bara

sum at siga tað við teimum ísfjølum, sum fyltu sundið umframt opið hav, sum eisini skuldi gangast uttan um.

Komið var á land í Anoritoq, norðan fyri har sundið er smalast. Her funnu tey í fyrsta umfari tóm hús, haðani fólk vóru rýmd. Í fyrsta umfari avgjördu tey ikki at fara at leita eftir øðrum fólki. Tey vóru nú so illa fyri av svongd, at tey máttu eta teirra deyðu.

Nú skuldu tey fara at veiða, so tey kundu hava mat niðurfyrir. Her var nóg mikið av millum øðrum reindjórum, so tey liðu ikki nakra neyð.

Men so ein dagin síggja tey nakrar sletur við fólki, og hetta vóru júst hesi fólk, sum tey leitaðu eftir. Tey búðu í einum plássi sum kallaðist Pitorafik, sum ikki var so langt burtur.

Fyrstu ferð tey ótu saman kom fram munurin millum teirra matvanar, tá ið teir ótu kjót. Hjá canadisku inuittum ótu tey ein bita av einum kjøtbeini og rættu tað so víðari til tann næsta. Men ein Thule eskimoari át alt kjøtið av beininum, sum tað var.

Her komu hesi fókini so at liva saman, og teir kundu læra av hvørjum øðrum. Thule eskimoarnir lærdu nóg av teirra canadisku frændum. Teir lærdu at byggja kavasmáttur við langari inngongd frá neðra. Her trekti ikki, tí var liviligari inni. Thule eskimoarnir lærdu eisini at skjóta við boða og hetta gjørdi teir færr fyrir at veiða reindjór. Eisini lærdu teir at stinga laks í ánum. Og teir lærdu eisini at byggja kajakir. Frammanundan høvdu teir bara veitt kóp á ísinum. Nú kundi kópur eisini veiðast á sjónum. Men hinvegin lærdu teir kanadisku inuitarnar av teimum Thule eskimoarum at gera sletur við uppstandara, og var hetta eitt stórt framstig.

Grønlendsku og kanadisku inuitarnir koma so at gifta seg við hvørjum øðrum, og finga eisini børn. Tey vóru hægri enn foreldrini og líktust meira indianarum.

Men so hendi tað, at tann gamli Qillarssuaq fór at leingjast heim aftur,